

נצח ישראל - פרק ל"ב / מקורות נוספים

1. פנקסי הראי"ה (פנקסי ירושלים, תרצ"ג)

בדיעות, גם כן שולט החוק של היעדר קודם להויה. וכשאנו רואים רוחות בני אדם תוססות, ודיעות מוחזקות וחסיונות מתרופפות מיד אנחנו צריכים להיות צופים לחידושים ביצירת הרוח. ואין ספק שהחידושים הם למטרת הטבה, כי כח של מעשה בראשית שהיה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן, בונה עולמות ומחריבן, עד דאמר על עולם מתאים למטרת הטוב הקיים: "דין הניין ליי", ככה הולכת היא התכונה היצירתית. גם בהמשך הזמנים והדורות, בזמן שנצטברו הרבה סיגים במערכה של ספירה רוחנית, אפילו כשתהיה קדושה ורוממה, מוכרח רעם של שבירות להיות הולך ומתפרץ. וזה הוא אות מבשר לידת רוח חדש, שיקים בניינים חדשים, הרבה יותר משוכללים מאלה שכבר קדמו.

על כן אל יפול רוחנו בעת אשר נחזה משברים ופרצות בהליכות הרוח, המהרס הרבה מן הטוב הקיים, כי לא תוכן של חודבן מבשר הוא המשבר, רק תוכן של חידוש צורה ובשורה של שכלול חדש, אשר בהיגמרו יהיה כוחו אמיץ, לסלק את כל הסיגים ולהוציא לצורך כלי, כולו טהור. "והיה סחרה ואתננה קודש לד', כי ליושבים לפני ד' יהיה סחרה לאכל לשבעה, ולמכסה עתיק"

ישעיה (כ"ג, ט"ו-י"ח)

(טו) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא וְנִשְׁפַּחַת צַר שְׁבַעִים שָׁנָה בַיּוֹם הַהוּא אֶחָד מֵאֵלֶּיךָ מִקֵּץ שְׁבַעִים שָׁנָה יִהְיֶה לְצַר בְּשִׁירַת הַזֹּנָה: (טז) קָחִי כְנוֹר סָבִי עֵיר זֹנָה נִשְׁפָּחָה הַיְטִיבִי נֶגֶן הַרְבֵּי שִׁיר לְמַעַן תִּזְכְּרִי: (יז) וְהָיָה מִקֵּץ שְׁבַעִים שָׁנָה יִפְקֹד יְהוָה אֶת צַר וְשָׁבָה לְאַתְנַנְהָ וְזִנְתָהּ אֶת כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ עַל פְּנֵי הָאָדָמָה: (יח) וְהָיָה סַחְרָה וְאַתְנַנְהָ קֹדֶשׁ לַי' לֹא יֵאָצֵר וְלֹא יִחַסֵּן כִּי לְיוֹשְׁבֵים לִפְנֵי יי וְהָיָה סַחְרָה לְאָכַל לְשִׁבְעָה וְלִמְכָסָה עֵתִיק:

ילקוט שמעוני (שמות ט"ו, רמז רמ"ג)

סוים ורכבו. קשרם הקדוש ברוך הוא זה בזה - כדי שיהנו ישראל בבזה, למה? פיון שיצאו ישראל ממצרים, ויצאו המצריים לרדף אחריהם. אמר להם פרעה: ידע אני שנתלו פספוסים וזהכיתם, אלא אל תתנו דעתכם בבזה, מה עשה? פתח להם אוצרות של יוסף, אמר להם, טלו לכם כסף וזהב, ונתלו ועטרו את סוסיהם, שנגמרו (לעיל יד, ט) "כל סוים רכב פרעה", לפיכך היו קשורין זה בזה, כדי שיהנו ישראל בבזה. ולעולם תבא, כל מה שאמות העולם מסגלין - לישראל הוא, שנגמרו "והיה סחרה ואתננה" וגו'.

2. מהר"ל (נתיב התשובה, פרק ב')

דבר זה ענין עמוק מאוד, איך השב מאהבה נעשו לו הזדונות כמו זכיות? כי זה שחטא ושב אל הש"ית הוא יותר מקובל ומרוצה אל הש"ית, כי אין חידוש אם הצדיק, שהוא בעל צדק בעצמו שהוא עם השם יתברך, אבל החוטא אשר הוא שב אל הש"ית כמו זה שחטא אל הש"ית וכאשר הוא שב אל הש"ית - דבר זה הוא יותר, כי האדם שהוא בא מרחוק, כמו שהוא החוטא שנתרחק מן הש"ית ובא עתה להתדבק בו ית' - אין ספק שהדביקות הזוה הוא יותר. כי כמו שתראה ביסוד האש, כאשר הוא למטה ומתנועע למעלה, ובוודאי דבר זה בשביל גודל הדיבוק שיש לאש אל המעלה, אף שהוא רחוק ממקומו - הוא שב אל מקומו, אשר יש לאש דביקות לשם לגמרי, ואם לא היה כל כך הדיבוק שלו למעלה - לא היה מתנועע כל כך מרחוק. וכן אמרו במדרש (תהלים קמ"ו) על הגר: "ואהבתם את הגר - זה שהניח מקומו ובית אבותיו ובא אליכם להתגייר להתדבק בכם ואהבת את הגר". ולכן נאמר (ישעי' נ"ד) "שלום שלום לרחוק ולקרוב", כלומר: השלום הוא הדיבוק שנותן לאחר, והוא יותר אל אותו שבא מרחוק.

3. עין אי"ה (ברכות א', עמ' 16)

תניא רשב"י אומר: ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולם לא נתנם כי אם ע"י יסורין, ואלו הן: תורה וארץ ישראל ועודה"ב. יש מעלות שהן בטבע האדם, לפי שורש יצירתו באשר הוא אדם, להשיגן. וכיון שהן שוות לטבע - אין צריך יסורין כדי לזכות אליו. אמנם לזכות למעלה שהיא חוץ לטבע, ולמעלה מן הטבע - אין כוחות הגוף, שהם טבעיים, מוכנים לזה, כי אם ע"י יסורין, כעניין הנבואה - שכשהיתה חלה, היו אבריהם מתפרקים, כמו שביאר הרמב"ם ביסודי התורה, וכמו שהפסוקים מורים בדניאל ועוד במקומות רבים, והכל מפני שהנבואה היא מעלה עליונה חוץ לטבע, אין הגוף הטבעי מקבלה כי אם ע"י יסורים, שיותש חילו וישבר. על כן, אלו הג' מעלות - הם כולם למעלה מן הטבע. והנה האדם מורכב משכל, גוף ונפש. ומצד שלושתם יוכל להיות לו מעלות שוות אל הטבע, וגם יוכל להתרומם מעל חוקי הטבע בשלושתם. וישראל - הכינים הקב"ה, שבג' אלה יתעלו מעל ענייני הטבע. מצד השכל - נתן להם התורה לרומם השלמת שכלם למעלה מכח הטבע. ומצד הגוף - ארץ ישראל שהיא ארץ גופנית, ומכל מקום יש בה כח קדושה סגולי למעלה מענייני הטבע. ועולם הבא - מצד הנפש, לזכות למעלה עליונה גבוהה מן הטבע, על כן, כולם - לא נתנו, כי אם ע"י יסורין.